

סו:

אלו טרפות פרק שלישי הולין

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) מה נא? (ב) ומה נא?
ב"ק פד: מסורת נא. ע"ש
שנוטע ה. ה. (א) וקרא אלו.
(ד) ג'ל אלו שמן.

תורה אור הש"ס

1. ובו בענין נחשת על ראשו ושיריו קשקשים הוא לבוש ומשקל השיריו חמשת אלפים שקלים נחשת.
2. תי' הפע' למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.
3. את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם.

הנהגות הב"ח

(א) ישי' דיה ויאתם במים כלל דלכל שקץ: (ב) הוב' דיה לא סיד וימי נחש טפי דלמני ליה להחזיר ביום בקרא דיה לו:

מוסף רש"י

קשקשת. מלשון של דג ונהגו נא. אלו קליפין הקליפין כי יגדילא יא. א. סנפיר. אלו מים ששט בתן על פני המים וישו.

אקונם ואפונם כספתיאם ואכספתיאם. וכן לשון פסוקי הן: סנן כסס. נמס' נדה: אקשקש סמנין. דהא אינה בלא סנפיר כדמי מנא ואספיר לא סמנין דהא דג טמא נמי יש לו סנפיר: הוב אמיעא. קשקשת הוא הפורח בהן ואמי לאשורי דג טמא כמב (דחמנא) תרויבו למימרא דעל כרחק

חד מיניהו היו הן קדוועין זו: ופרכין וספשא. דכתיבי תרויבו מלן דקשקשת לנושא הוא דמפרש מנא דממיתין קשקשן אלו הקדוועין זו על כרחק מהאי קרא מישמעט ושירין קשקשים וגו' ויכין דפשיטא לן דקשקשת הוא לנושא ליכתוב קשקשת למודא דהא עלה סמנין והשטא ליכא למימר הוב אמיעא מאי קשקשת סנפיר: כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים אומם תאכלו אומם משמע מיעוטא הא אם אין לו לא תאכלו ולאו הנא מכלל עשה עשה: סאכלו מכל אשר במים מה ס'ל. והא מוחסם תאכלו דספיה דקרא נפקא לן התירא כיש לו ואיסור עשה באין לו ותאכלו קמא למירש מתאכלו מכל אשר במים כל אשר לו וגו': שיכול וכו'. ואי קשיא תאכלו דרשא הוב ליה למסבך לגופיה ובמרא לדרשא דכל אורחא דדרשא הכי הוא א"כ תו לא משכחתי מידי למירש מתאכלו דסיפא דהא דרשא דדרשין מהאי בסמוך לא משמעטא מיניה: הואיל וספיר. שרץ המים בלא סימני טהרה כשני מקראות אחד סמוס ואחד מפורש דמפרש להו לקמייהו [מ.ו] והוב אמיעא ילמד סמוס מן המפורש: מה כשהסיר במפורש לא הסיר. בלא סנפיר וקשקשת אלא שקיס הגדלים במים שכלים כגון מולעיס שבהן. ולקמן מפרש מנא לן דמישמרו: אף כשהסיר כו' לא הסיר אלא ככלים. אבל כל שאר מימות כגון חרצין ונעיעין שכן נזעין ודומין לימים ונחלים האמורין כפרשה' או צורות שיהיו ומערות שאין דומין להם שאין נזעין לא המיר בהן בלא סנפיר וקשקשת: מנין להסיר צורות שיהיו ומערות. שאינו נמנע לשמות עס המולעיס שבהם הואיל ואין דומין לימים ונחלים שהסמימן אמורין בהן: ה"ל האכלו מכל אשר במים. ומתאכלו דסיפא לא מני למדרש המירא אלא איסורא דהא אומם תאכלו כתיב וקאי

אספיר וקשקשת אכל מתאכלו קמא מני למידרש באפי נפשיה וסנפיר וקשקשת אימים ונחלים דסיפא קאי והכי קאמר תאכלו מכל אשר במים אפי' בלא סימנין וכגון כשאר מימות שאין ימים ונחלים כל אשר לו סנפיר וקשקשת [במים] בימים ונחלים אומם תאכלו ולא בלא סנפיר וקשקשת דבימים ונחלים כתיב סימנין: היכן הסיר ככלים. מאיזה מקרא אתה למד: בימים ונחלים הוא. דכתבתי לך אומם למעוטי מי שאין לו הא כלים אע"ג דלית ליה אכול: ואימא כלים אע"ג דאין ליה לא סיקול. דהא גבי התירא כתיב ומשמע דמהתירא ממעט להו דהכי משמע בימים ונחלים הוא דתאכלם אבל ככלים לא תאכלם: לא ס'ד. דהא גבי איסורא דאל תאכלו את אשר אין לו כתיב נמי ימים ונחלים למעוטי כלים והכא על כרחק מאיסורא ממעט להו ונחלים הוא דלוחם תאכלו ולא מי שאין לו אבל כלים אפי' אין לו אכול והיינו שני מקראות סמוס ומפורש דלעיל שהתירו בהם כלים ולקמן [מ.ו]. כתיב הי קרי סמוס והי קרי מפורש: ואימא במים כלל. (א) דכל שרץ המים צעין סימנין: חרצין ונעיעין לא. וכ"ש צורות ולמה לי תאכלו מכל אשר במים לאחיי צורות להיתרא: במים חור וכלל. מרי במים כתיבי גבי הדדי מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים: הטל

בל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר. וא"ת מנין היה להם זה למחטים וכן לעיל (דף סו:). דמניח שאין צמחי דגים טמאים אלא 1' מאות מנין היה להם שהתירו כן את השאר וליכא למימר מאדס שקרא להם שמות קים להו הכי שמר לדורות קן שהם טמאין שכן הוא הכי את טולס דהא לא משמע במקרא שקרא שמות אלא לבהמות ולעופות שאע"פ שדע שמו של הקב"ה כדדרשין (במ"ד בראשית פ"ה) אלו ה' (ז'הוא) שקרא לו אדם הראשון דגים מיהא לא אשכחן וס' לומר מכל אשר יקרא לו האדם יש לרבות אפי' דגים ואיכא למימר דמאדס קים להו וס' ממלא לומר שלא קרא להם שמות יש לומר דהכי קים להו הלמ"מ:

הוה אימא מאי קשקשת סנפיר. כ"פ (ועל דף כז: ס"ה איטריך) פירשמי דלא שייך כאן לאקשיו וכי איטריך קרא לכתוב כתי שלא נטעה כדפריך התם גבי איטריך קרא למעוטי ספיקא: יגדיל תורה ויאדיר. הרבה אמר לנו עבדים לידע מהו קשקשת: אימא בבאים אע"ג דאית ליה לא תיבוי. וא"ת א"כ את זה תאכלו מאי אכתי ליה יש לומר שלא תאמר מה הפרט מפורש מים נזעין ואסור צורות שיהיו ומערות ודרשא לאיסורא כתיב מתמנא תאכלו למימר מה הפרט מפורש גדלים על גבי קרקע להמיר יש לו צורות שיהיו ומערות ימים ונחלים והל דקאמר בסמוך איכא היינו למאי דדרשין דדרשין לא ס'ד דכתיב ב' אשר אין לו סנפיר וקשקשת. מימה מאי ראייה היא זו אימא דהאי קרא בתרא קאי אדיוקא דבימים ונחלים כי לית ליה לא תיכול הא אית ליה אכול אבל ככלים אע"ג דלית ליה לא תיכול ותהי השתא קרא קמא כפשיטה דמה ראייה דסימנא קרא קמא אדיוקא וקרא בתרא כפשיטה וי"ל דנקרא קמא אין לחוש אי קאי אדיוקא משום דכתיב ביה אומם תאכלו דמשמע אומם ולא אחרים והרי הוא כמו שכתוב צהדיא ולא אחרים וא"ת והכי משמע מהאי קרא דשרי ככלים אימא למעוטי מלאו אתה לומר גדלים אלא ליכא ללא אכל עשה מיהא איכא כדמוכח קרא קמא אפי' ביש לו וי"ל דנהאי קרא בתרא לא כתיב לאו והכי כתיב וכל אשר אין

לו סנפיר וקשקשת בימים ונחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שרץ הם לכל ונאידך קרא דכתיבי הלאו ושרץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ועוד דאין זה סברא שיהא ככלים חמורים מימים ונחלים דכתיב להם סנפיר וקשקשת נמי אסירי ונאין להם סנפיר וקשקשת קילי כפי דליכא בהו אלא עשה והאי שינויא בתרא ניחא טפי דלמה ליה יס' להמיר ככלים מקרא דיש לו לישחק ביה מימים ונחלים ואנא דיענא היתר כלי מקרא דאין לו וצריך לומר דהוב אמיעא דקרא דאין לו אתה למעוטי כלי מלאו אכל עשה איכא ויש לו אפי' ככלים נמי שרו להכי איטריך קרא קמא למשרי כלים לגמרי אע"ג דאין לו:

הלך על כרחק רישא נמי כי כתיב ימים ונחלים ולא כלים מאיסורא ממעט להו ואומם תאכלו ממעט להו ונחלים הוא דלוחם תאכלו ולא מי שאין לו אבל כלים אפי' אין לו אכול והיינו שני מקראות סמוס ומפורש דלעיל שהתירו בהם כלים ולקמן [מ.ו]. כתיב הי קרי סמוס והי קרי מפורש: ואימא במים כלל. (א) דכל שרץ המים צעין סימנין: חרצין ונעיעין לא. וכ"ש צורות ולמה לי תאכלו מכל אשר במים לאחיי צורות להיתרא: במים חור וכלל. מרי במים כתיבי גבי הדדי מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים: הטל

רעו א מיי פירא מכלי מחללה אסורות הל' דת סתם עשין סב טושי' ייד כ"י פג טפין :2 רעו ב מיי פ"ג סס הלה ד: רעה ג ד מיי סס הל' יו סתג לאחין קלג טושי' ייד כ"י פד טפין :6

רבינו גרשום

מכיר תני לקמן בנדה פ' בא סימן התחתון כל שיש לו קשקשת ויש לו סנפיר דג סחור: אקשקשת קא סמנין: כלומר רחוקין יש לו סנפיר ואין לו קשקשת דג טמא לא נכתוב רחמנא סנפיר ונכתוב קשקשת: כלומר השתא דקיל דקשקשת וכלבי' [לבוש] נינהו נכתוב רחמנא קשקשת ולא נכתוב סנפיר ולא אפי' לפשיט קשקשת היינו סנפיר: תנו לו רבנן אין לו קשקשת כו'. כלומר סנפיר וקשקשת: שספטיים ואכספטיים גרסי: מה כשהתיר במפורש לא התיר אלא ככלים כדבעין לפרושי לקמן איהו מפורש ואיהו סתם: כתיב לרבות צורות שיהיו ומערות כו'. כלומר אע"ג דאין לו בימים ונחלים אין חרצין ונעיעין לא כלומר אע"ג דלית ליה אכול: במים חור וכלל כלומר את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת והיינו אורכו להו בורות ושירין ומערות לאיסורא כו'. כלומר את אפרת בורות שיהיו ומערות שיהיה ושהוה מהן ואינו נמנע אע"ג דלית ליה

או מלך ער דיה מה כשהסיר שרץ למעט ע"ה.